

Forfatter: Jacobsen, Jørgen-Frantz

Titel: Udrag fra Nordiske Kroniker

Citation: Jacobsen, Jørgen-Frantz: "Nordiske Kroniker", i Jacobsen, Jørgen-Frantz: *Nordiske Kroniker*, 1943, s. 95. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-jacobjf_02-shoot-idm139956848463424/facsimile.pdf (tilgået 27. april 2024)

Anvendt udgave: Nordiske Kroniker

Gösta Ekman, eller Jannings eller Kortner vi havde set, og ikke Carl XII, Danton eller Dreyfus, saadan som vi mere eller mindre havde søgt at forestille os.

Men aldrig glemmer jeg det Chok, jeg fik, da jeg for et Par Aar siden i Paladsteatret saa *Frederik den Store* komme gaaende ned gennem det lange Galleri i Sanssouci. Ham selv. Jeg vilde ikke tro mine Øjne. Men jo. Han standser, ser op med et stærkt Blik, siger et Par Ord med en tør, lidt sirlig Stemme. Det var ham.

En behændig lagt Maske, vil man indvende, i Forbindelse med et fremragende Spil. Jeg siger nej. Det er mere.

Otto Gebühr, den tyske Skuespiller, som i disse Aar kreerer den ene *Frederik den Store*-Rolle efter den anden, er i hele sit Ydre en Reinkarnation af den gamle Fritz, en Dublet.

Dette er ikke blot en Paastand; Beviserne foreligger. Jeg har foran mig et Billede af *Frederik*. Det gengiver Hovedet af en Statue af ham, som rejstes i Stettin 1794, kun 8 Aar efter hans Død.

Som *Frederik den Store* i Filmen „Der Choral von Leuthen“ viser *Gebühr* os næsten nøjagtig de samme Træk: de stærke Øjne, de tynde, faste Læber, Furerne omkring Munden og midt i dette sjældent karakterfaste Fysiognomi den letkrummede sensitive Næse.

Til alt Held er denne mere end mærkelige Portrætlighed med en af Verdenshistoriens største Skikkelser tilfaldet en værdig Kunstner. *Gebühr* spiller sin Rolle virkelig pragtfuldt. Disse Træk er ikke tomme. Det er samtidig *Frederik den Stores Aand*, som skinner ud af dem. I hans Blik findes netop den Brydning mellem dæmonisk Vilje og ægte Menneskelighed, som var karakteristisk for Preusserkongen. I hele sit Væsen har han formaaet at lægge et stadigt skiftende Spil mellem Strenghed og Smil, Fornuft og Følsomhed, Soberhed og Lune.

Det siger sig selv, at et saa lykkeligt Talent som dette, ikke har faaet Lov til at være uudnyttet i disse Dages Tyskland. *Frederik den Store, der alte Fritz*, lyslevende! Det var da endelig noget for den umættelige Trang til nationale Stimulanser, og i alle Preussens

Biografteatre er den gamle Konge i Gebührs Person blevet tiljuble.

Den første Frederik den Store Film, *Fløjten fra Sanssouci*, som den lidt ubehjælpeligt blev kaldt her i Landet, var fuld af Rokoko og Skælmeri, sommerlig fra først til sidst. Kongen gik med en polisk Mine omkring og præsterede Anekdotestof. Samtidig drev han med Flid den politiske Intrige, men dækkede den under det mest henrivende Fløjtespil. Det var meget smukt. Først til allersidst brød Krigen ud. Slutningsapoteosen var Troppernes mægtige Forbidefiling. Kongen stod og saa paa det, lille, stærk og graa med sin civile Spaserestok i Haanden.

Dette var i 1930. Siden har Tyskland forandret sig ikke saa lidt, og nu er Frederik kommet til Hest. Den sidste Film om ham er endnu ikke naaet her til Danmark. Den hedder *Der Choral von Leuthen* og er militær fra først til sidst. Kongen ses ikke længer paa Baggrund af Sanssoucis Rokokovægge og har ikke længer Tid til at spille paa Fløjte. Nu ses hans hærgede, men stoiske Træk i Lejren og paa Valpladsen, og Baggrunden er Krudtrøg, Bajonetter og Grenaderhuer. Men Appellen i hans stærke, pligtopfyldende Væsen fortryller hans Soldater. Ved sin blotte Tilsynekomst genopretter han den vaklende Disciplin. Garderne, som befandt sig paa uordnet Tilbagetog, kommer igen i stramt Trit, og Kongen vinder sin berømmeligste Sejr over Østrigerne, Slaget ved Leuthen.

Filmen munder ud i den navnkundige Salme, som ogsaa er blevet hørt paa Hitlers Vælgermøder: *Nun danket alle Gott!* Men Kongen rider videre. Det tilgives ham, at han var Hedning. — Hans Hoved maa sørge for alle, staar der i Programmet, han tør ikke unde sig nogen Ro.

Der kan næppe være Tvivl om, at det er saaledes, Tyskerne helst ser ham. For den folkelige tyske Opfattelse er han først og fremmest Soldaterkongen, den tapre og gamle Fritz, patriarkalsk og streng. Kun lejlighedsvis faar et Glimt af Menneskelighed Lov til at bryde gennem denne graa, pligtbebyrdede Maske. En allernaadigst Spilopstreg med en Kammerherre, et Bonmot til en Grenader. En barsk